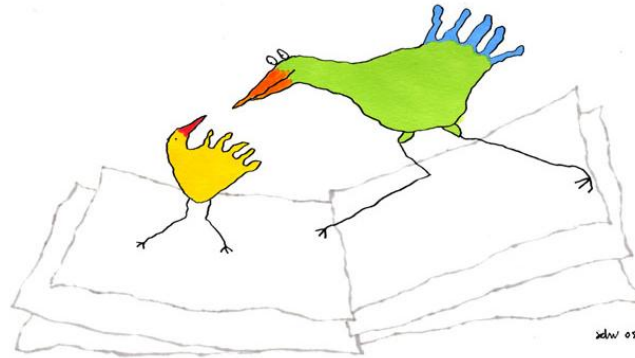

De Voorleesvogel in de volwasseneneducatie

Handleiding docent

Bibliotheek Rotterdam
Team Educatie
010 - 2816240
educatie@bibliotheek.rotterdam.nl

Bibliotheek
Gemeente Rotterdam

Gemeentebibliotheek Utrecht

Inhoud

Inleiding.....	4
Les 1 Voorlezen... waarom?	6
Les 2 Voorlezen ... wanneer??	12
Les 3 Wie kan voorlezen?	15
Les 4 Voorlezen voor alle kinderen.....	19
Les 5 Een boek kiezen.....	21
Les 6 Voorlezen... boeken zoeken	24
Les 7 Voorlezen, maar hoe?	29
Les 8 Naar de bibliotheek.....	30

Inleiding

De lesmodule De Voorleesvogel voor de trajecten Opvoeders en Voorscholen bestaat uit de film De Voorleesvogel, een handleiding voor docenten, lesmateriaal voor de cursisten en een handleiding voor bibliotheekmedewerkers.

De lesmodule is opgebouwd uit 8 lessen. Voor deze lessen wordt de film van het begin tot het eind gevolgd. De titels van de lessen corresponderen met de titels in de film:

- Les 1 Voorlezen waarom?
- Les 2 Voorlezen waar en wanneer?
- Les 3 Wie kan voorlezen?
- Les 4 Voorlezen voor alle kinderen.
- Les 5 Een boek kiezen.
- Les 6 Boeken zoeken en Voor het voorlezen
- Les 7 Voorlezen maar hoe?
- Les 8 Bezoek aan de bibliotheek in de wijk.

Doel

Doel van het (deel)project is dat ouders meer (kwantiteit), maar ook meer plezier gaan beleven aan het voorlezen en dat kinderen zich daardoor ontwikkelen tot enthousiaste lezers.

Eindtermen

Aan het einde van de module De Voorleesvogel:

- weten de cursisten waarom voorlezen belangrijk is,
- hebben de cursisten geoefend met voorlezen,
- kunnen de cursisten vertellen waar ze op moeten letten bij het voorlezen,
- weten de cursisten waar ze geschikte boeken kunnen vinden (boekhandel en bibliotheek),
- kunnen cursisten boeken selecteren voor hun kinderen.

Cursisten

De lesmodule is bedoeld voor cursisten die een traject Opvoeders, Voorschool of een dergelijke opleiding volgen. Om met het materiaal te kunnen werken moeten de cursisten de Nederlandse taal zowel mondeling als schriftelijk tussen niveau 1 en 2 beheersen.

Docenten

Bij les 3 en 4 heb je boeken nodig. In les 3 lees je een fragment voor uit een prentenboek.

Bij les 4 gebruik je minimaal 25 boeken.

De boeken kun je lenen bij de bibliotheek. Informeer bij de bibliotheek naar de voorwaarden.

Les 8 staat niet op de film en is bedoeld als afsluiting van de module.

Tijdens het bibliotheekbezoek krijgen de cursisten informatie over de bibliotheek en voeren ze opdrachten uit. Het bezoek aan de bibliotheek kun je zelf organiseren en uitvoeren. In principe hoef je daarvoor geen afspraak te maken, maar het is prettig als de bibliotheekmedewerkers weten dat je komt.

Je kunt ook aan de bibliotheekmedewerkers vragen of zij les 8 voor je willen verzorgen. Ze kunnen daarbij gebruik maken van de *Handleiding voor Bibliotheekmedewerkers*.

Maak tijdig een afspraak!

Tips

Om het voorlezen te stimuleren is het een aanrader om iedere les voor te lezen. Kies een (prenten)boek of verhaal dat je ligt. Op deze manier kunt je het plezier in voorlezen overdragen.

Bij uitgeverij Coutinho is in 2004 het boek 'Waar de vrouwen vandaan komen' van Jeanne Kurvers verschenen. Het is een bundel met korte, bewerkte verhalen, afkomstig uit de orale tradities. De verhalen komen overal ter wereld vandaan, ze zijn grappig en ze zijn bedoeld voor beginnende volwassen lezers.

Achter in het boek geeft de auteur een nawoord voor docenten met achtergrondinformatie en tips.

Les 1 Voorlezen... waarom?

Een kind

een kind
een boek
een boek
een kind
ze horen bij elkaar

hier weet je dat er boeken zijn
ze liggen voor je klaar

een kind
een land
een land
een kind
geen scholen en geen geld
daar kunnen ook geen boeken zijn
daar wordt alleen verteld

verhalen zijn er overal
die horen bij de mens
maar boeken – planken, kasten vol
dat is voor daar een wens

een kind
een boek
een boek
een kind
dat geldt voor iedereen

je wereld wordt er groter door
je kijkt er meer doorheen

Nannie Kuiper

Draag het gedicht 'Een kind' voor. De cursisten horen door de zinsmelodie en de uitspraak van de woorden dat het om een gedicht gaat.

Stel de cursisten vervolgens de volgende vragen:

- Waar gaat dit gedicht over?
- Zijn er volgens de schrijver boeken voor alle kinderen?
- Wat is de ervaring van de cursisten met boeken en voorlezen?
- Wat vinden de cursisten van het gedicht?

Laat een cursist het gedicht in de groep voordragen.

1.1 Vooruit kijken

Geef aan dat deze module gaat over voorlezen en dat de cursisten ook zelf zullen oefenen met voorlezen. De cursisten krijgen informatie over voorleesboeken voor verschillende leeftijden en zullen o.a. een bezoek brengen aan de bibliotheek.

De cursisten zullen steeds stukjes van de film 'De Voorleesvogel' bekijken en ook opdrachten uitvoeren. Na de module weten de cursisten beter waar ze op moeten letten bij het uitkiezen van een boek. Ze zullen meer 'geoefende' voorlezers zijn.

Laat de cursisten de vragen beantwoorden op blz. 3 van het lesmateriaal.

Denk na over de volgende vragen:

- Wat weet je na de module De voorleesvogel?
- Wat kun je na De voorleesvogel?

De bedoeling is dat ze aan het eind van de module terugkijken en aangeven of hun verwachtingen uit zijn gekomen.

1.2 Voorlezen vroeger

De cursisten associëren op het woord 'lezen'.

Vul aan:
Lezen is....

Vraag de cursisten wat boeken voor hen betekenen.
Zijn ze geïnteresseerd in boeken en in lezen?
Of is lezen iets wat anderen doen?

Laat de cursisten met elkaar praten over vroeger.
Wat herinneren zij zich van school en thuis.

Werd er voorgelezen?
Wie las er voor?
Wat werd er gelezen?
Waar werd gelezen?
Wanneer werd gelezen?
Wat is je lievelingsverhaal?

Laat de cursisten opschrijven wat hun lievelingsverhaal is.

Laat ten slotte een paar cursisten hun verhaal aan de rest van de groep vertellen.

1.3 Moet dat nou, dat lezen?

Matilda Wurmhout is gek op lezen.
Haar vader niet.

“Papa”, zei ze, “Zou u misschien een boek voor me kunnen kopen?”
“Een boek?” vroeg hij.
“Wat moet je nou met een boek?”
“Lezen, papa.”
“Wat is er mis met de televisie, verdorie?
We hebben een prachtige tv en jij moet zo nodig een boek! Je bent een verwend nest, kind.”

Dit is een (bewerkt) fragment uit ‘Matilda’ van Roald Dahl.
Lees het fragment voor.

Voor de vader van Matilda is lezen ‘tijdverspilling’ en is televisie iets veel mooiers.
Hoe wordt daar over gedacht in de groep?
Hoe werd er vroeger bij de cursisten thuis aangekeken tegen lezen en boeken?
Praat daarover met de cursisten.
Lees zelf (of een van de cursisten) het stukje nog een keer en laat de cursisten de opdracht uitvoeren.

Vul in:

Wat zegt Matilda?
En wat zegt haar vader?

Wat moet je nou met een boek?
Wat is er mis met de televisie?
Hou jij dan nooit eens op met lezen?
Het boek is heel mooi.
Zou u misschien een boek voor me kunnen kopen?
Dat ge lees van jou, doe liever iets nuttigs.

1.4 Waarom lezen we?

Er zijn verschillende redenen om te lezen. Laat de cursisten nadenken over leesmotieven.
Waarom leest iemand.

Rob
Rob staat om 7.00 uur op.
Hij eet een boterham en leest de krant.
Waarom leest Rob?
Rob leest omdat:

Fatima
Fatima gaat boodschappen doen.
Ze leest de reclame in de folder van de winkel.
Waarom leest Fatima?
Fatima leest omdat:

Henk
Het is zondag en Henk is vrij.
Henk heeft een spannend boek gepakt.
Hij gaat op de bank zitten lezen.
Waarom leest Henk?
Henk leest omdat:

Bilginur
Bilginur brengt de kinderen naar bed.
Ze hebben net naar Sesamstraat gekeken.
Ze gaan tanden poetsen en daarna pakt Bilginur een boek.
Ze gaat op het bed zitten tussen de kinderen.
Waarom leest Bilginur?
Bilginur leest omdat:

Jij
Bedenk zelf een situatie.
Wanneer lees jij?
Ik lees
Waarom?
Ik lees omdat

1.5 Wat denk je?

Dit onderdeel is een opstapje naar het eerste fragment van de film: 'Voorlezen waarom?'
De cursisten denken voorafgaand aan dit fragment na over de vraag waarom lezen goed is.

Bedenk samen met je buurvrouw waarom voorlezen goed is.

Laat het fragment 'Voorlezen waarom?' vervolgens minimaal 2 keer zien.
De cursisten schrijven de redenen op die ze te zien en te horen krijgen in de film.

1.5 Kijk naar het fragment 'Voorlezen... waarom?'
Welke redenen worden in de film genoemd om voor te lezen?
Bekijk het stukje nog een keer.
Schrijf de redenen op.

In het fragment worden de volgende redenen genoemd:

- leuk
- leuk om te doen

- gezellig
- goed voor de taalontwikkeling
- nieuwe woorden leren
- kinderen en ouders leren de taal met voorlezen
- kinderen leren boeken leuk vinden, ze zullen later ook gaan lezen
- kinderen gaan beter praten
- kinderen gaan zelf verhalen verzinnen, vinden bezig zijn met taal en fantasie leuk
- het is belangrijk dat ouders en kinderen samen leuke dingen doen die ook nog goed zijn voor de ontwikkeling van kinderen

Vraag vervolgens of ze wat ze zelf hebben opgeschreven bij 1.5 overeenkomt met de redenen die in de film worden genoemd.

Beantwoord met elkaar de laatste vragen en leg de woorden die de cursisten niet begrijpen, uit.

Zijn jullie het eens met de mensen in de film?
Begrijp je alle woorden?

1.6 Taalontwikkeling

Lees het stuk over taalontwikkeling voor.

Kinderen zijn van jongs af aan bezig met het leren van taal.
Ze leren de taal die ze horen.

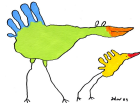
Baby's reageren op wat ze horen.
Als mama of papa praat lacht de baby.
Baby's maken vooral geluiden, zoals da-da, ba-ba, bbbrrrrr...
Ze oefenen de klanken die ze horen.
We noemen dat 'brabbelen'.

Kleine peuters tussen de 1 en 2 jaar gaan woorden zeggen.
Ze oefenen veel en herhalen vaak de nieuwe woorden en klanken die ze geleerd hebben.
Peuters zijn net papegaaien die je de hele dag napraten!

Tussen de 2 en 3 jaar gaan peuters korte zinnnetjes maken
En... ze hebben de woorden 'nee' en 'ik' geleerd!!
Ze praten steeds meer en vertellen hele verhalen.

Tussen de 3 en 4 jaar leren kinderen steeds beter praten.
Ze leren ook de woorden voor dingen die ze niet 'zien', zoals 'morgen' en 'over een paar nachtjes'.
Fantasie is op deze leeftijd heel belangrijk.
Bij kinderen op deze leeftijd lopen fantasie en werkelijkheid door elkaar.
Kinderen van deze leeftijd zijn erg gevoelig voor sprookjes en verhalen.

Als kinderen met 4 jaar naar de basisschool gaan kun je al gesprekken met ze voeren. Ze spreken in hele zinnen maar maken wel veel fouten, vooral met de verleden tijd.
Ze leren nu in korte tijd veel nieuwe woorden omdat ze naar school gaan en veel nieuwe dingen leren.

Dit stuk borduurt voort op het filmfragment 'Voorlezen waarom?'. In het fragment wordt het woord *taalontwikkeling* een aantal malen genoemd.

Maak evt. een schema met leeftijden en steekwoorden op het bord.

Baby's 0-1 jaar	geluidjes, brabbelen
dreumesen 1-2 jaar	woordjes, napraten één woordzinnen
jonge peuters 2-3 jaar	korte zinnen van twee woorden
peuters 3-4 jaar	langere zinnen (drie - vier woorden)
kleuters 4-6 jaar	gesprekken

Vraag om voorbeelden:

- Doen jullie kinderen dat ook?
- Praten ze je ook na?
- Wat was het eerste woordje dat je kind kon zeggen?

De cursisten weten nu dat voorlezen goed is voor de taalontwikkeling.

Vraag of ze nog meer activiteiten kunnen verzinnen die goed zijn voor de taalontwikkeling. (versjes, rijmpjes en liedjes bijvoorbeeld).

Ga hier niet te diep op in.

Later komt dit uitgebreid aan de orde.

Praat na over de moeilijk woorden.

Les 2 Voorlezen ... wanneer??

2.1 Vooruit kijken

In deze paragraaf worden vier voorleessituaties geschetst.
Lees de situaties voor.

1. "Zo, kom maar lekker bij me zitten...
dan pakken we ons boek even...
eens kijken waar waren we ook al weer gebleven...
weet jij het nog?"
"Uuhhmmm ...toen de auto heel hard de bocht omging
en zo bijna tegen de boom opreed.."
"Oh ja, de sirene was gegaan en de brrr..... weet je nog
hoe die mannen heten?"
"Brand..... Kijk daar is hij al!
"Kom, geef maar hier dan doe ik het in mijn tas... stap jij
maar vast in."
"Kom nou.."
2. "En ...wat is dat? Een hele grote b....."
"Ballon!!"
"Ja het is een ballon, een heel mooie ballon.
Goed zo. En wat voor kleur heeft de ballon?
Weet jij dat al Brahim?"
"Rood, hij is rood."
"Een rode ballon, en kijk eens hoe mooi hij is.
Kijk maar goed. Zo'n ballon zou ik ook wel willen hebben.
En jij, Fatma, wil jij ook wel zo'n ballon hebben?"
"Ja!!"
"En wanneer krijg je wel eens een mooie ballon, wie weet
dat?"
3. "Kom, ga maar lekker liggen. Welk boekje zullen we eens
gaan lezen?"
"Over de beer!!!"
"Nog een keer?"
"Ja!!"
"Nou goed dan. Maar dan gaan we morgen weer eens een
ander boekje lezen."
"Nee, over de beer."
"Ja ja, rustig maar. We gaan lezen over Grote Beer en
.....?"
"Kleine beer...!"
"Grote beer en kleine beer hebben gewandeld in het bos...
ze komen in hun hol en....."
4. "Mama, wil je deze voorlezen?"
"Ja hoor, eens even kijken waar gaat het over. Aha, ik zie

het al. Zie jij waar het over gaat..?”
 “Ja!”
 “Wat doet die mevrouw?”
 “Ze geeft een kaartje.”
 “Heel goed. En nu moeten ze even wachten, hè?”
 “Weet jij, waarom ze moeten wachten?”
 “Ze moeten wachten tot ze aan de beurt zijn...”

 “Zo, Lianne kom maar mee naar binnen toe, dan kan eens naar je zere keel kijken. Komt u ook even mee, mevrouw?”

Uit de verhaaltjes kunnen de cursisten opmaken waar wordt voorgelezen. Laat ze dat opschrijven.

- 1 Wachtend op de bus, trein of tram “Kijk daar is hij al!” en “stap jij maar vast in.
- 2 “In de klas, peuterspeelzaal o.i.d. De juf noemt verschillende namen van kinderen en “... wie weet dat..?”
- 3 Voor het slapen gaan “Kom, ga maar lekker liggen.”
- 4 Bij de dokter of in het ziekenhuis. “Zo, Lianne kom maar mee naar binnen toe, dan kan eens naar je zere keel kijken. Komt u ook even mee, mevrouw?”

Bespreek de antwoorden die de cursisten hebben opgeschreven na.

Laat ze ook de volgende vragen beantwoorden.

In het derde stukje heeft de persoon het boek al vaker voorgelezen.
 Hoe weet je dat?

 Lees jij een boek meer dan 1 keer voor?

 Begrijp je waarom kinderen het leuk vinden om een boek vaker te lezen?

 Waarom vinden ze dat leuk?

Vraag of de cursisten zelf wel eens meer dan één keer naar een film kijken of een boek herlezen? Veel mensen doen dat, omdat ze het erg mooi vinden of erg spannend. Ze willen als het ware de emotie of spanning herbeleven.

Om dezelfde reden willen kinderen dat hun ouders hetzelfde boek vaker voorlezen. Het vaker voorlezen van een boek is goed voor kinderen, maar soms niet zo leuk om te doen. In het leesstukje wordt daarom alvast een afspraak voor de volgende keer gemaakt.

Ook geeft ‘het bekende en vertrouwde’ structuur en veiligheid aan jonge kinderen. Vaste rituelen bij het naar bed gaan geven zekerheid en vaker hetzelfde boek voorlezen hoort daarbij.

2.2 Wat vind jij een goed moment om voor te lezen?

Laat de cursisten nadenken over een goed moment om voor te lezen en laat ze dit samen met hun buurvrouw/-man bespreken. Laat de cursisten de antwoorden opschrijven en bespreek de antwoorden na.

2.3 Kijk naar het fragment 'Voorlezen... wanneer?'

Laat het fragment 'Voorlezen ... wanneer?' een paar keer zien.
Laat de cursisten de vragen beantwoorden.

Waar zijn de man en de kinderen?

Op welke plaatsen wordt voorgelezen?

Welke momenten om voor te lezen worden genoemd?

Wat is een heel goed moment om voor te lezen?

Jeroen Kramer en de kinderen zijn in de bibliotheek. Maar er zijn nog meer plaatsen waar voorgelezen kan worden:

- thuis op de bank
- wachtend op de bus bij de bushalte
- op het station wachtend op de trein

De momenten die worden genoemd:

- s' ochtends
- s' avonds
- voor het slapen
- tussendoor
- wachtend

Een heel goed moment is 'voor het slapen gaan'. Het is een soort 'cool down'; een afsluiting van de dag en het begin van een rustige nacht.

Bespreek ten slotte de moeilijke woorden in deze les.

Les 3 Wie kan voorlezen?

3.1 Waar gaat het om

Lees het stukje 'Waar gaat het om?' voor.

Contact hebben met je kind en spelen met je kind zijn belangrijk.
Praten met je kind over wat hij meemaakt is belangrijk.
Je toont interesse in je kind door te vragen hoe het op school geweest is.
Wanneer je kind erg stil is vraag je wat er is.
Je hebt contact met je kind en dat is het belangrijkste.

Voorlezen uit boeken is een middel om te praten over dingen die je kind heeft meegemaakt.
Door boeken voor te lezen ga je praten met je kind en weet je beter wat hem bezighoudt.
Misschien is hij wel bang voor iets, of misschien maakt hij zich zorgen om iets.
Het is gezellig en intiem om samen te lezen en je ziet ook waarin je kind geïnteresseerd is.

Bespreek het stuk in de groep. Wie is het er mee eens en wie niet?

Leg de cursisten uit dat samen bezig zijn, contact en interesse hebben in je kind, belangrijk zijn voor de ontwikkeling van hun kinderen. Door boeken te lezen en door samen te praten over de verhalen die je voorleest, ontdek je wat je kind bezighoudt. Neem er dus even de tijd voor, zet de tv uit en maak een knus plekje waar je voorleest.

3.2 Kijk naar het fragment 'Wie kan voorlezen?'

Laat het fragment zien en vraag aan de cursisten wie er kunnen voorlezen?

Laat de cursisten opschrijven wie er in het fragment voorlezen.

Er lezen verschillende mensen voor.
Noem een paar mensen die je ziet voorlezen:

Wie zien we voorlezen?

- een broertje leest zijn zusje voor
- een kleindochter haar oma
- een juf haar klas
- de bibliotheekjuf leest een klas voor

Vraag aan de cursisten in welke taal je moet voorlezen.

In welke taal moet je voorlezen?
Moet je kunnen lezen en schrijven om voor te lezen?

Er wordt in dit fragment niet echt een antwoord op gegeven. Maar het moet duidelijk worden, dat je zowel in het Nederlands als in de moedertaal kunt voorlezen. Het gaat er namelijk om dat de cursisten en hun kinderen bezig zijn met taal.

Ook analfabeten kunnen voorlezen. Er bestaan namelijk boeken zonder tekst, maar zelfs als er tekst bij staat kunnen ze hun eigen verhaal vertellen.

Laat vervolgens nog een keer het stukje zien waarin de juffrouw voorleest aan haar klas over de eend die een kuiken krijgt.

Wat doet de juf allemaal?

Kijk nog een keer naar het fragment over de juffrouw die aan de kinderen in de klas voorleest.
Hoe leest de juffrouw in de klas voor?
Bespreek samen wat je ziet.

Bespreek het met de groep.

- Ze laat het boek aan alle kinderen zien. Ze doet dat heel rustig en wacht tot iedereen het gezien heeft.
- Ze legt de moeilijke woorden uit. Vraag aan je cursisten welk woord de juf uitlegt. (= broeden)
- Vraag ook hoe de babyeend heet. (= Joepie)
- Ze gebruikt mimiek en verschillende stemmen.
- Ze betreft de kinderen voortdurend bij het verhaal.
- Vraag vervolgens wat de kinderen hier allemaal leren en oefenen. (= nieuwe woorden, geboorte bij eenden en kippen, concentreren, luisteren, meedenken)

Vraag ten slotte aan de cursisten wie er volgens Jeroen Kramer het beste kan voorlezen? Het antwoord is: Iedereen!

Wie kan het best voorlezen volgens de verteller op de video?

3.3 Luister naar de docent

Kies een willekeurig fragment uit een prentenboek en lees het tweemaal voor. De eerste keer monotoon, zonder te letten op de interpunctie en de luisteraars, de tweede keer met zinsmelodie, hard en zacht, kijkend naar de luisteraars etc.

3.3 Luister naar de docent.

De docent leest twee maal hetzelfde voor.

Wat zijn de verschillen tussen de eerste en de tweede keer?

Bespreek samen met je buurvrouw.

Cursisten praten er samen over en schrijven de verschillen puntsgewijs op.

Wijs tijdens de nabespreking nog eens op de juffrouw in het filmpje. Vertel dat je bijvoorbeeld met je stem naar beneden gaat als de punt of komma nadert. Schrijf een zin op het bord en teken een lijn die naar beneden gaat aan het eind.

Geef de klemtoon in woorden op dezelfde manier aan. Oefen gezamenlijk. Doe er niet al te ingewikkeld over en houd het luchtig. Vertel dat de illustraties van prentenboeken een mooi hulpmiddel zijn om bij te vertellen (Praatje bij een plaatje).

3.4 Nu zelf aan de slag!

Neem met de groep de stappen door en licht deze toe. Laat de cursisten vervolgens in tweetallen oefenen met voorlezen. Ze volgen daarbij de stappen. De ene cursist is de moeder en de andere het kind.

Vervolgens vult degene die heeft voorgelezen het formulier op bladzijde 22 van het lesmateriaal in. Daarna worden de rollen omgedraaid. Geef daarvoor een ander boek

Je krijgt van de docent een prentenboek.

Dat is een boek met plaatjes en met weinig tekst.

Soms is er helemaal geen tekst.

Samen met je buurvrouw ga je oefenen met voorlezen.

Een van jullie is moeder.

Zij leest voor.

De ander is het kind!!

Stap 1

·Kijk naar de voorkant van het boek.

- Wat is de titel?
- ·Kijk naar de achterkant van het boek.

Stap 2

Blader het boek door.

- ·Waar gaat het over?
- ·Wat gebeurt er?
- ·Hoe loopt het af?

Stap 3

Lees het boek voor.

- Gebruik hoge en lage stemmetjes.
- Maak bewegingen.
- Stel vragen aan 'je kind'.
- Vraag bijvoorbeeld hoe het afloopt of wat er zal gaan gebeuren.

- Laat 'je kind' reageren, wacht even en lees daarna weer verder.
- Leg moeilijke woorden uit.

Stap 4

Praat samen met 'je kind' na over het boek.

- Waar ging het over?
- Lees het boek nog een keer als 'je kind' het leuk vond.

Stap 5

Vul de volgende bladzijde in.

3.5 En nu verder

Bespreek het voorlezen aan de hand van de ingevulde formulieren na in de groep. Gebruik bij het nabespreken alles wat aan de orde is geweest in de vorige lessen.

Laat de cursisten vervolgens opschrijven hoe ze zelf vonden dat het voorlezen ging en wat ze nog beter willen oefenen.

Hoe ging het?

Wat wil je nog beter oefenen?

Bespreek ten slotte de moeilijk woorden.

N.B.

Na deze les kun je de cursisten gaan stimuleren om hun kinderen thuis voor te lezen, als ze dat al niet doen. Vraag iedere les wie er hebben voorgelezen en hoe ze het vonden om te doen.

Les 4 Voorlezen voor alle kinderen

4.1 Waar gaat deze les over?

Deze les gaat over verschillende soorten boeken voor verschillende leeftijden.

Wanneer begin je met voorlezen en wanneer houd je op?

Praat hierover met de cursisten.

<p>Op welke leeftijd kun je beginnen met voorlezen?</p> <p>Wanneer stop je met voorlezen?</p>

Voor baby's vanaf ongeveer 3 maanden zijn er plastic, stoffen of dikke kartonnen boekjes met op iedere bladzijde een plaatje. In het begin is het nog speelgoed, maar al snel gaat de baby de plaatjes bekijken. Dan kun je beginnen met 'voorlezen'. Je vertelt wat er op het plaatjes staat; "Kijk, een koe, boe...."

Veel ouders houden op met voorlezen als hun kind zelf kan lezen. Maar het is veel leuker om te blijven voorlezen. Je hoeft nooit te stoppen met voorlezen! Voorlezen is altijd leuk.

4.2 Kijk naar het fragment 'Voorlezen voor alle kinderen'.

Welk boek past bij welke leeftijd? Praat hierover met de cursisten. Benadruk dat de leeftijds aanduiding 'ongeveer' is. Het ene kind is langzamer, het andere sneller.

Laat de cursisten opschrijven waar je bij verschillende leeftijden op let.

<p>0-1 jaar (baby)</p> <p>1-2 jaar (dreumes)</p> <p>2-3 jaar (peuter)</p> <p>4-6 jaar (kleuter)</p>

- 0 – 1 jaar Baby
Boekjes van plastic, stof of dik karton. Deze boeken kunnen mee in bad, mee in bed of in de box. Ze zijn om mee te spelen en kunnen tegen een stootje. Op iedere bladzijde staat een, duidelijk, felgekleurd plaatje.
- 1 – 2 jaar Dreumes
Boekjes van karton of van (stevig) papier met een of twee gedetailleerder voorwerpen op een bladzijde. De kinderen kunnen de plaatjes benoemen en aanwijzen. De voorwerpen passen bij de belevingswereld van het kind (huis - tuin - keukenonderwerpen). De plaatjes op de verschillende bladzijden hebben met elkaar te maken. Het kind leert daardoor het verband te leggen tussen de verschillende plaatjes.

- 2 – 3 jaar Peuter
Boeken voor peuters bestaan uit paginagrote tekeningen waarop heel veel te zien is. De platen vormen een verhaal, dat dicht bij de belevingswereld van het kind staat. De afgebeelde dingen zijn bekend voor jonge kinderen.
- Vanaf 4 jaar Jonge kleuter
Voor jonge kleuters kunnen boeken voorgelezen worden waar meer kleine plaatjes op een bladzijde staan die samen een verhaal vertellen. Kinderen leren dat er een kijkvolgorde is.
- Vanaf 5 jaar Oudere kleuters
De wereld wordt groter. Boeken kunnen ook over onbekende dingen staan. Kinderen kunnen zich inleven in een niet bekende wereld of fantasiewereld.

4.3 Zelf aan de slag

De cursisten gaan aan de slag en zoeken boeken die geschikt zijn voor een bepaalde leeftijd. Zorg dat je minstens 25 verschillende boeken op tafel hebt liggen voor kinderen van 0 – 6 jaar. Dus: liedjes en versjes, prentenboeken en informatieboeken voor verschillende leeftijden, verschillende soorten illustraties, boeken met veel of weinig tekst etc.

Aan de hand van de invulschema's (blz. 28 – 41 in het lesmateriaal) bepalen de cursisten wat ze van een aantal boeken vinden.

Werk samen met je buurvrouw.

Kies een boek uit en vul het schema in.

Vertel iets over het uiterlijk van het boek.

- de kaft
- de titel
- de schrijver

Vertel iets over het boek zelf.

Bekijk de binnenkant.

- Wat voor tekeningen?
- Veel of weinig tekst?

Vertel dingen die jullie opvallend vinden.

Schrijf dit op de volgende bladzijden op.

Bespreek deze opdracht na en ga in op verschillende aspecten van boeken. Probeer verschillende meningen over boeken naar voren te halen, bijvoorbeeld over de illustraties. Praat over het feit dat kinderen iets heel mooi kunnen vinden terwijl je als ouder iets anders zou kiezen.

Eindig de les met het oefenen van voorlezen zoals in 3.4 Nu zelf aan de slag!

Les 5 Een boek kiezen

Deze les gaat dieper in op verschillende soorten boeken.

5.1 Welk boek kies jij?

5.2 Wat vindt je kind leuk?

Laat de cursisten opschrijven welk boek zij zelf zouden kiezen en wat hun kind leuk vindt.

5.1 Welk boek kies jij?
Waarover gaat een boek dat jij leuk vindt?
Wat vind jij interessant?
Praat erover in de groep.

5.2 Wat vindt je kind leuk?
Waarover gaat een boek dat je kind leuk vindt?
Wat vindt je kind interessant?
Praat erover in de groep

5.3 Soorten boeken

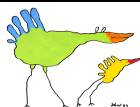
Lees de tekst uit het lesmateriaal voor cursisten een keer voor.

Er zijn veel soorten boeken om voor te lezen.
Er bestaan versjesboeken, bad-bed-boxboeken, prentenboeken, aanwijsboeken en informatieve prentenboeken.

In versjesboeken staan geen verhalen maar liedjes, versjes en gedichten.
Die zijn leuk voor alle kinderen.
In het begin zing je ze bij de wieg en later zingt je kind ze met je mee.
Bij versjes en gedichten zijn de klank en het rijm belangrijk.

Bad – bed – boxboeken zijn vaak van plastic of stof en zijn bedoeld voor in het bad, in bed of in de box.
Ze kunnen niet kapot en de baby kan ze in zijn mond doen en er in het water mee spelen.
De boekjes hebben vaak één plaatje per bladzijde en ze gaan vaak over één onderwerp bijvoorbeeld over dieren.

Prentenboeken zijn er in alle soorten en maten.
Voor kinderen van 1-2 jaar zijn er eenvoudige prentenboeken.
Het zijn boeken met een tekening per bladzijde en soms maar één regel tekst.
Ze zijn vooral bedoeld om te bekijken en bij te vertellen.

Voor peuters van 3-4 jaar zijn er prentenboeken over vertrouwde onderwerpen, dicht bij huis. De verhaaltjes zijn veilig en herkenbaar.

Maar er zijn ook prentenboeken over emoties: over bang zijn in het donker bijvoorbeeld, of over boos zijn of op het potje!

Voor kleuters zijn er fantasievolle avontuurlijke prentenboeken. Het zijn echte verhalen met meer tekst.

De tekeningen zijn belangrijk want kleuters vinden het leuk als er iets te zien is.

In aanwijsboeken is heel veel te zien.

Vaak gaan ze over één onderwerp waar allerlei tekeningen over te zien zijn.

Als je de Nederlandse taal wilt oefenen en je wilt dat je kind meer woorden leert zijn het hele leuke boeken.

Er zijn makkelijke aanwijsboeken voor peuters en moeilijkere voor kleuters.

Daarnaast zijn er ook nog instructieve of informatieve prentenboeken over allerlei onderwerpen. Bijvoorbeeld over tellen, aankleden of met woordjes om te leren. Maar ook over de boerderij of over de brandweer.

Ze zijn er voor alle leeftijden en in allerlei uitvoeringen.

5.4 Kijk naar het fragment 'Voorlezen... Een boek kiezen'.

Kijk met de cursisten naar het fragment 'Voorlezen... Een boek kiezen' en laat ze vervolgens de vragen beantwoorden die in hun lesmateriaal staan.

Hoe kies je een boek?

Waar zoekt de man een boek over?

- 1.
- 2.

Hoe kom je erachter waar de boeken zijn die je zoekt?

Waar of aan wie kun je hulp vragen bij het kiezen van een boek?

Wat is nog meer belangrijk als je een boek zoekt om voor te lezen?

Als de cursisten de vragen hebben beantwoord, bespreek je de vragen met de groep.

Vraag:

Hoe kies je een boek?

Antwoord:

Je bekijkt het boek, leest het kapt, kiest een onderwerp dat aansluit bij de interesse van je kind.

Vraag:

Waar zoekt de man een boek over?

Jeroen Kramer interesseert zich voor dieren en voetbal.

Vraag:

Hoe kom je erachter waar de boeken zijn die je zoekt?

Antwoord:

Je kunt kijken naar de bordjes of het vragen aan medewerker van de bibliotheek.

Vraag:

Wat is nog meer belangrijk als je een boek zoekt om voor te lezen?

Het is belangrijk dat je het boek zelf leuk vindt om voor te lezen. Voorlezers moeten het boek een keer hebben gelezen voor ze het gaan voorlezen. Enige voorbereiding is altijd op zijn plaats.

Les 6 Voorlezen... boeken zoeken

6.1 Boeken zoeken

Lees de tekst uit het lesmateriaal Cursisten met de groep door.

Je wilt een boek voorlezen aan je kind.
Je gaat naar de bibliotheek om een prentenboek te lenen.
Je zoekt in de kast met boeken voor kinderen van de leeftijd van je kind.
Je haalt een boek uit de kast en... Nee, die niet.
Je bekijkt een ander boek... Ook niet. De plaatjes vind je niet mooi.
Je zoekt verder en ja... Je vindt een boek dat je wilt gaan voorlezen.
Je neemt het boek en de bibliotheekpas van je kind en je loopt naar de uitleenbalie.

Het kan ook gebeuren dat je een heel mooi boek hebt gezien bij een vriendin.
Je weet de titel en de naam van de schrijver en je gaat naar de bibliotheek om het boek te lenen.
Het boek dat je zoekt heet 'Rupsje Nooitgenoeg' en het is geschreven door Eric Carle.
Maar hoe ga je zoeken in al die kasten?
Wat doe je dan?

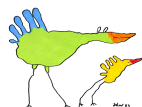
Bespreek met de cursisten wat ze moeten doen en laat vervolgens de opdrachten maken.

Hoe zoek je?
1. Je gaat naar de kast met prentenboeken.
2. Je gaat zoeken op alfabet.
Je zoekt bij de eerste letter van de achternaam van de schrijver.
In dit geval zoek je bij de letter?

Schrijf het alfabet op:

Zet de namen van deze schrijvers op alfabetische volgorde

Jan Jutte
Dick Bruna
Amy Hest
Anita Jeram
Arnold Lobel
Betty Sluyzer
Dick Bruna
Isobel Finn
Jonathan Emmett

Lucy Cousins
Marcus Pfister
Martin Waddell
Max Velthuijs
Selma Noort
Tony Ross
Martin Waddell

In veel bibliotheken kun je ook in de computer boeken zoeken.
Als je niet weet hoe dat moet kun je hulp vragen aan een
medewerker van de bibliotheek.

6.2 Bekijk het fragment 'Voorlezen... Boeken zoeken'.

Bekijk met de cursisten het fragment en laat ze de vragen beantwoorden.

Waar kun je allemaal boeken vinden?

Boeken zijn soms duur, maar er zijn ook winkels waar je goedkopere boeken kunt kopen.

Op de video zie je een paar winkels.

Welke?

In de bibliotheek kun je soms ook boeken kopen.

Het zijn de boeken die de bibliotheek niet meer uitleent.

Dat heet "afgeschreven".

Die boeken worden verkocht aan bezoekers van de bibliotheek en zijn vaak heel goedkoop.

Je docent geeft jullie een buitenschoolse opdracht.

6.3 Buitenschoolse opdracht

Bezoek met de cursisten verschillende winkels waar ze boeken kunnen kopen. Kies winkels in de buurt maar ook een grote boekhandel of een warenhuis met een uitgebreide boekencollectie. Laat ze vragen naar *Rupsje Nooitgenoeg* van Eric Carle. Hoe duur is het boek?

Bespreek in de klas de vragen *Buitenschoolse opdracht klassikaal* en laat de cursisten de vragen opschrijven.

Vragen Buitenschoolse opdracht

Ik ben in de volgende winkels geweest:

1.

2.

3.
4.
5.
Ik vind winkel 1.
Ik ga in deze winkel wel / geen boek kopen voor mijn kind.
Ik vind het wel een fijne / niet fijne winkel, omdat
Ik vind winkel 2.
Ik ga in deze winkel wel / geen boek kopen voor mijn kind.
Ik vind het wel een fijne / niet fijne winkel, omdat
Ik vind winkel 3.
Ik ga in deze winkel wel / geen boek kopen voor mijn kind.
Ik vind het wel een fijne / niet fijne winkel, omdat
Ik vind winkel 4.
Ik ga in deze winkel wel / geen boek kopen voor mijn kind.
Ik vind het wel een fijne / niet fijne winkel, omdat
Ik vind winkel 5.
Ik ga in deze winkel wel / geen boek kopen voor mijn kind.
Ik vind het wel een fijne / niet fijne winkel, omdat
Ik heb gevraagd naar het volgende boek:
Titel
Schrijver

Het boek kost:

6.4 Bekijk het fragment 'Voor het voorlezen.'

Laat de cursisten twee keer het fragment bekijken en ze vervolgens de vragen beantwoorden.

Waar moet je op letten vóór het voorlezen?
Kun je zelf nog meer dingen bedenken die belangrijk zijn vóór het voorlezen?
Bedenk samen met je buurvrouw..

6.5 Straks, als ik klaar ben

In het lesmateriaal van de cursisten staat een verhaaltje. Lees dit zelf of laat een van de cursisten het stuk lezen.

"Mama... toe mam... wil je voorlezen?"
Job komt aanlopen met z'n lievelingsboek.
Hij kijkt verlangend naar z'n moeder, die het druk heeft met hele andere dingen.
"Job, eerst ga ik dit afmaken... en dan moet ik de badkamer schoonmaken.
Ga maar iets zelf doen dan lees ik je straks wel voor."
"Mama, wanneer is straks?"
"Toe Job, straks is over een poosje.
Als ik klaar ben met het werk
En nu niet zeuren en lief spelen ..."
Job gaat met z'n knuffels spelen.

"Mam! Mama ben je al klaar?" roept Job.
"Nee Job nog niet.
Nog even zoet spelen hoor, dan ben ik zo klaar "

Puffend komt de moeder van Job naar beneden.
Ze kijkt verschrikt naar de klok.
"Oh, oh... is het al zo laat!"
"Kom Job, jas aan en vlug mee naar de winkel.
Over een uurtje komen oma en opa al.
Wat vliegt de tijd!
Toe Job, even opschieten nu!"

De opdracht voor de cursisten is:

Maak het verhaaltje af.
Wat vind je van de moeder van Job

Laat de cursisten de antwoorden opschrijven.
Bespreek de verschillende slotscènes en praat met de cursisten over hoe en wanneer je tijd maakt voor je kinderen, hoe je prioriteiten stelt e.d.

Bespreek het volgende in de groep:

Maak je dit zelf ook wel eens mee
Praat erover in de groep.
Hoe zou het anders kunnen?

Denk met de cursisten mee bij het vinden van oplossingen voor praktische problemen.

Les 7 Voorlezen, maar hoe?

Inleiding

Waar moet je allemaal aan denken bij het voorlezen? Hoe doe je het?
Praat erover in de groep.

7.1 Kijk naar het fragment Voorlezen... maar hoe?

Laat het fragment zonder geluid zien. De cursisten letten op de lichaamstaal van Jeroen Kramer
Welke tips geeft hij?

Je krijgt een stukje van de film te zien zonder geluid.
Jeroen Kramer, de presentator, geeft een aantal tips die kunnen helpen bij het voorlezen.
Kijk goed.
Welke tips geeft hij?

Bespreek de tips en laat vervolgens hetzelfde fragment met geluid zien. Hadden de cursisten het goed?

Kijk nu nogmaals naar de film, maar nu mét geluid.
Had je de tips goed?

Tot slot...
Wie kunnen er allemaal voorlezen?

Les 8 Naar de bibliotheek

Inleiding

Het bezoek aan de bibliotheek is bedoeld om het geleerde te oefenen.

Je kunt zelf met de cursisten naar de bibliotheek gaan en hen de opdrachten laten doen.

Licht de medewerkers van de bibliotheek in dat je komt en wat je komt doen.

Je kunt ook de bibliotheekmedewerker vragen om het bezoek te verzorgen. Het is wel de bedoeling dat zij het programma verzorgen zoals beschreven in De handleiding voor bibliotheekmedewerkers.

De bibliotheekmedewerker leest voor, laat boeken en andere materialen voor verschillende leeftijden zien en laat zien waar de cursisten deze kunnen vinden. De cursisten maken opdrachten.

Afhankelijk van de regels van de bibliotheek kunnen de cursisten en hun kinderen (gratis) lid worden van de bibliotheek.

Maak voor de aanvang van deze lesmodule een afspraak met de bibliotheekmedewerker om dit soort zaken goed te regelen, en leg ook de datum voor dit bezoek vast.

8.1 Terugkijken

Laat de cursisten de opdracht maken.

De vorige les ben je op bezoek geweest in de bibliotheek en heb je een aantal opdrachten gemaakt.
Hoe vond je het in de bibliotheek?
Schrijf op wat je leukst en het meest leerzaam vond.
Schrijf ook op wat je nog meer zou willen weten.
Denk eerst rustig na en geef ten slotte je mening.

Bespreek dit na in de groep.

Kijk ook nog even terug bij wat de cursisten aan het begin van deze module bij 1.1 hebben ingevuld. Wat hadden ze verwacht? Wat zouden ze leren?

Laat de cursisten voorlezen wat ze hebben opgeschreven. Klopt het wat er staat?

Kijk nog eens terug naar de eerste les.
Klopt het wat daar staat?

Laat de cursisten de checklist invullen.

Op de volgende bladzijde staan checklists.
Dit zijn lijsten met vragen over deze module.
Je kunt aankruisen wat je nu weet, wat je nu kan en wat je mening is.

Ik vind

